

LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖ TARYBA

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2024-07-30 Nr. TTP-9

Vilnius

Posėdis įvyko 2024-07-30.

Posėdžio pirmininkas Arvydas Dambrauskas.

Posėdžio sekretorė Svetlana Kalinauskienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Aušra Gratulevičienė – Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės patarėja, Vytautas Šilinskas – socialinės apsaugos ir darbo ministras, Vita Baliukevičienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vadovė, Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Ieva Žaunierienė – Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Verslumo skatinimo politikos skyriaus patarėja, Darius Sadecikas – finansų ministrės patarėjas, Ieva Valeškaitė – ekonomikos ir inovacijų viceministrė, Titas Budreika – Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Viešosios politikos sprendimų ir duomenų analizės grupės vadovas.

Profesinių sąjungų atstovai: Inga Ruginienė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkė, Kristina Krupavičienė – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkė, Rimtautas Ramanauskas Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininko pavaduotojas, Ričardas Garuolis – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas, Arvydas Dambrauskas – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos pirmininkas, Raimondas Tamošauskas – Lietuvos maistininkų profesinės sąjungos pirmininkas, Artūras Černiauskas – Lietuvos geležinkelininkų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas, Aleksandras Posochovas – Lietuvos paslaugų sferos darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkas.

Darbdavių organizacijų atstovai: Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos viceprezidentė, Evalda Šiškauskienė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos viceprezidentė, Emilis Ruželė – l. e. p. Lietuvos verslo konfederacijos generalinis direktorius, Sigitas Gailiūnas -AB „Lietkabelis“ generalinis direktorius, l. e. p. Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos prezidentas, Monika Grigalauskienė – Asociacijos „Investors' Forum“ politikos ir korporatyvinių reikalų vadovė, Daiva Macijauskė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento direktoriaus pavaduotoja, Andrius Romanovskis – Lietuvos verslo konfederacijos prezidentas, Sigitas Dimaitis – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų direktorius.

Kiti asmenys: Domantas Katelė - socialinės apsaugos ir darbo viceministras, Aušra Putk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patarėja, Vaiva Šečkutė – Lietuvos banko Ekonomikos departamento Makroekonomikos ir prognozavimo skyriaus vadovė, Algirdas Bartkus, Vilniaus universiteto Kiekybinių metodų ir modeliavimo katedros vedėjas, docentas, Modestas Rezgys – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Teisės skyriaus teisininkas, Justina Zajankauskaitė – Lietuvos banko Ekonomikos departamento vyresnioji ekonomistė, Povilas Drižas – Tarptautinio transporto ir logistikos aljanso generalinis sekretorius, Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Viktorija Trachimovič – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Tautvydas Zesas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėjas, Agnė Nakčerienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Indrė Vaicekauskaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja.

Darbotvarkė.

Dėl minimalios mėnesinės algos 2025-iems metams.

SVARSTYTA. Minimali mėnesinė alga 2025-iems metams.

Arvydas Dambrauskas informavo, kad posėdį inicijavo darbdavių šalies atstovai. Paprašė posėdžio iniciatorių pristatyti klausimą.

Emilis Ruželė kalbėjo, kad klausimą pristatys Andrius Romanovskis.

Andrius Romanovskis padėkojo už greitą reagavimą į prašymą surengti neeilinį Trišalės tarybos posėdį. Pagrindinė priežastis organizuoti neeilinį Trišalės tarybos posėdį – praeitą savaitę pasirodęs Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktas projektas dėl MMA dydžio, dėl kurio nebuvo diskutuota. Kalbėjo, kad reikia išklausti argumentus, kodėl pasirinktas būtent toks dydis. Paminėjo, kad pastaruoju metu procesas ima panašėti į kalkuliatorinį veiksmą, kada mes turim kažkokius skirtingus dydžius, šalys pasirenka ir tada bando maišvesti kažkokio kompromisinio dydžio vidurkį, tačiau nekalbama apie esminius dalykus, tai yra apie tai, kaip MMA kėlimas įtakos ekonomiką. Kalbėjo, kad ekspertai, mokslininkai pakankamai kritiškai vertino numatytą MMA dydžio nustatymo principą. Priminė, kad darbdavių ir Ekonomikos ministerijos atstovai siūlė nustatyti mažesnę MMA dydį. Lietuvos bankas pasiūlė 1016 eurų. Darbdaviai palaikė tokį Lietuvos banko pasiūlymą. Paminėjo, kad tada, kai darbdavių atstovai sutiko su Lietuvos banko pasiūlymu, automatiškai tas pasiūlymas kažkodėl tapo darbdavių pasiūlymu, nors tai nėra darbdavių pasiūlymas. Sutinka, kad MMA turi kilti, bet turėti logiką, nes akivaizdi situacija yra tokia, kad po truputį didėja nedarbas, infliacija. Drastiškas MMA kėlimas gali turėti neigiamą poveikį infliacijai. Smulkus ir vidutinis verslas regionuose labai jautriai pergyvena visus MMA pokyčius. Lūkestis – išgirsti tiek ministerijos, tiek Lietuvos banko matymą, nes visose mūsų diskusijoje ypatingai remiamasi Lietuvos banko skaičiavimais. Norėtų taip pat išgirsti nešališką Vilniaus universiteto ekonomistų nuomonę.

Arvydas Dambrauskas paklausė, kaip bus toliau diskutuojama, kadangi posėdis sušauktas norint išklausti Vyriausybės nuomonę. Kalbėjo, kad neišgirdo konkrečių argumentų iš darbdavių pusės. Supranta, kad norima išgirsti ir Lietuvos banko nuomonę.

Vytautas Šilinskas priminė LR Trišalės tarybos nariams, kad 2017 m. darbdaviai ir darbuotojai sutarė dėl MMA formulės tam, kad šis procesas būtų depolitizuotas ir kad ne Vyriausybė spręstų, kokia būtų minimali alga, o būtų skaičiuojama pagal nustatytą formulę. Pagal nustatytą formulę, kai vyko diskusijos, turėjo būti 1070 eurų. Darbdaviai šitam skaičiui nepritarė, kas reiškia, kad jie prašė vėl politizuoti sprendimą ir priimti politinį sprendimą, nukrypti nuo formulės. Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į rizikas sakė, kad MMA dydžio kėlimas 16 proc. galėtų būti per didelis. Lietuvos bankas pasiūlė, kad reikėtų didinti ir 50 proc. VDU ir MMA santykį pasiekti ne iš karto 2025m., bet 2026m. Didinama du kartus po 10 proc. Kol buvo deramasi Trišalėje taryboje, atsinaujino ekonominės raidos prognozės ir matome, kad VDU 2026m. bus netgi didesnis, negu kad buvo prognozuotas tuo metu, kai mes diskutavome. Vadovaujantis tuo pačiu principu, ką siūlė Lietuvos bankas, kad didinama būtų per du kartus per dvejus metus ir per dvejus metus pasiekti penkiasdešimties procentų VDU ir MMA santykį, reikia didinti jau ne 10 proc., o du kartus po 12 proc., todėl būtent tokį skaičių ir pasiūlėm.

Inga Ruginienė pritarė Vytautui Šilinskui, kad yra sutarta dėl formulės ir sutarta dėl tam tikrų taisyklių. Kalbėjo, kad būtent darbdaviai prašė depolitizuoti šitą klausimą ir profesinės sąjungos tam pritarė ir manė, kad tas kelias yra teisingas. Kalbėjo, kad pagal paskutinius duomenis (jeigu mes netgi imtume šių metų pirmą ketvirtį) jau 50 proc. nuo vidutinio darbo užmokesčio sudaro 1080 eurų ir VDU ir toliau auga. Turbūt nėra vilčių, kad sausio pirmą dieną VDU bus mažesnis, kad mes galėtume projektuoti mažesnę skaičių. Mes gerokai nusileidome ir mus apriboja ta viršutinė 50 proc. riba, kuri jau seniai yra perkopta, lyginant su stipriausiomis Europos Sąjungos šalimis. Dėl to Lietuvos banko vaidmuo nebetenka prasmės, kad toliau Lietuvos bankas skaičiuotų kažkokį procentą, tai yra 50 proc. nuo VDU mums žinomos šalies arba prognozuojamąją ateitį. Šios dienos skaičiavimas yra daugiau negu 1070 eurų. Tai daug didesnis skaičius, negu mums pristatė Lietuvos bankas gegužės mėnesį. Jeigu mes sakome, kad depolitizuojam ir laikomės susitarimų, sutartų prieš keletą metų, tai turime matematiškai susiskaičiuoti ir judėti toliau. Dabar mes pradėdam diskutuoti ir bandom nu-

statyti mums priimtina skaičių, kuris neparemtas niekuo. Tai yra neteisinga ir nesažininga darbuotojų atžvilgiu. Pakvietė visus prisiminti susitarimus ir tų susitarimų laikytis. Kalbėjo, kad Lietuvos bankas kiekvienais metais metų gale testuodamas minimalų atlyginimą, rodo, kad realus atlyginimas nepasiekė net tos žemutinės 45 proc. ribos, dėl kurios mes irgi esame sutarę. Pritarė darbdavių atstovų nuomonei, kad rimtų argumentų iš Vyriausybės pusės tikrai nemato. Paklausė, kodėl bent jau 1070 eurų neturėtų būti patvirtinta ir kodėl siūloma mažiau.

Arvydas Dambrauskas pakomentavo, kad Vyriausybė savo viziją išdėstė. Atkreipė dėmesį į tai, kad darbdaviai ir profesinės sąjungos turėtų pačios susitarti. Yra numetama Vyriausybei spręsti, o paskui reiškiamas nepasitenkinimas jos priimtais sprendimais.

Emilis Ruželė atkreipė dėmesį, kad ne tik dėl formulės buvo susitarta, bet ir dėl Lietuvos banko, kaip nepriklausomos institucijos, buvo visų sutarta, kad jis pateiks skaičiavimus ir pasiūlymą. Taip ir buvo padaryta. Kalbėjo, kad praėjusiame posėdyje sutiko su Lietuvos banko pasiūlymu, nes neturėjo pozicijos iki to pasiūlymo. Mano, kad ir šiuo atveju, kai Vyriausybė pasiūlė didesnę dydį, būtų gerai išgirsti Lietuvos banko reakciją į šitą pasiūlymą.

Vaiva Šečkutė, Lietuvos banko Ekonomikos departamento Makroekonomikos ir prognozavimo skyriaus vadovė, kalbėjo, kad gali pakomentuoti skaičius, kurie šiandieną buvo išgirsti. Iš tiesų praeito posėdžio metu Lietuvos bankas pasiūlė MMA didinimą atlikti dviem etapais, todėl, kad atotrūkis susidarė labai didelis ir tam, kad jau 2024 m. pasiektumėm 50 proc. VDU nustatant MMA pagal naujausias Finansų ministerijos prognozes, tas padidinimas iš tiesų turėtų būti labai didelis. Lietuvos banko skaičiavimais, šiuo metu tai siektų apie 18 proc. Taigi, kaip ir praeitą kartą, siūloma, kad dabartinėje situacijoje, turint omenyje susidariusį šį didelį atotrūkį (kuris susidaro ne tik dėl to, kad 2025 m. matysime atlyginimų augimą) tai būtų daroma per du žingsnius. Per pirmąjį žingsnį, 2025 m. pasiekti to intervalo vidurį, tai yra, kad MMA sudarytų 47,5 proc. VDU. Tam MMA dabar, remiantis naujausiomis darbo užmokesčio projekcijomis, reiktų didinti šiek tiek daugiau negu 12 proc. iki tos ribos - 1038 eurų. Tokiu atveju, remiantis dabartinėmis prognozėmis, mes šiek tiek padidinsime tą santykį, kuris šiuo metu siekia apie 45 proc. vidutinio mėnesinio atlyginimo. Mano, kad tą verta daryti, kad tą santykį reiktų didinti ne iš karto iki 50 proc., bet palaipsniui, todėl, kad Lietuvos banko tyrimai rodo, kad tai prisideda teigiamai prie pajamų nelygybės, kylančios iš darbo užmokesčio, mažinimo.

Evalda Šiškauskienė kalbėjo, kad šį kartą daugiau atstovaus maitinimo sektorių ir smulkųjų verslą. Mes matom pagal dabartinę situaciją, kad praeitą mėnesį mūsų sektoriuje apyvartos krito 11 proc., šį mėnesį – 8 proc. Tai yra oficialūs statistikos duomenys. Vartojimas ženkliai krenta ir situacija labai sudėtinga, nes pakeltas PVM 12 proc. Sektorius yra labai imlus darbo vietai ir bet koks MMA kilimas ves verslą į šešėlį ir bus labai sudėtinga išgyventi. Gal šitam etapui po 10 proc. užtektų, o paskui persvarstytumėm ir žiūrėtumėm, kiek galima kelti pagal esamą situaciją, pagal esamas galimybes, nes vartojimas krenta ženkliai.

Arvydas Dambrauskas priminė, kad posėdis sušauktas dėl to, kad Vyriausybė pateiktų paaiškinimus, o mes dabar pradėdam tą minimalią algą svarstyti iš naujo. Kalbėjo, kad šio klausimo svarstymas jau baigtas ir nežino, kaip jį atnaujinti. Ar galima, ar negalima – čia kitas klausimas.

Daiva Macijauskė kalbėjo, kad augantys atlyginimai yra gerai, bet tais atvejais, kai atitinka darbo našumą, konkurencingumą, ekonomikos prognozes, pridėtinės vertės paskirstymo augimo tempus ir yra adekvatūs. Visi puikiai žinome, skaitėm, matėm, kad, deja, Lietuvoje nominalios darbo sąnaudos yra didžiausios Europos Sąjungoje ir siekia net 27,7 proc., o Europoje 7,8 proc. Dėl to ministerijos pasiūlymas yra neadekvatus. Kalbėjo, kad šiuo metu pramonė stagnuoja, kapitalo kaštai nemažėja, energijos kainos vėl kyla, prieiga prie kapitalo yra ribota, vis dar ne tokia, kokios pagėdautume, auga nedarbas (birželio pirmą dieną buvo 8,2 proc., liepos pirmą dieną jau yra padidėjęs 0,3 proc., o kai kuriuose Lietuvos regionuose siekia net 9%). Ministerijos pasiūlymas dar labiau padidins įtampą darbo rinkoje, gramzdins pramonės lūkesčius. Pasiūlymas tikrai yra politinio pobūdžio ir neatsakingas. Net ir 10 proc., su kuriuo mes sutikom, bus nelengvas iššūkis pramonei, o 12,2

proc. augimas tikrai bus sunkiai pakeliamas uždavinys. Dar kartą kviečiame prisiminti žodį saikas ir didinti MMA 10 proc., išlaikyti darbuotojus, vietoj to, kad didinti MMA 12,2 proc. ir prarasti darbo vietas, didinti nedarbą ir mokėti nedarbo išmokas iš valstybės biudžeto. Tokia mūsų pozicija. Tikisi, kad į ją bus atsižvelgta.

Sigitas Gailiūnas pritarė darbdavių pozicijai, kad kėlimas yra tikrai visiškai nesavalaikis. Lietuvos banko prognozės optimistinės. Realiai, kaip buvo minėta, maitinimo sektoriuje, ir ne tik maitinimo sektoriuje, bet ir pramonėje situacija visiškai kitokia. Sutinka, kad vidutinis atlyginimas auga dėl konkurencijos, bet, kad situacija versle, pramonėje yra gera, prieštarauja. Tai rodo daugelio įmonių rezultatai. Kalbama ne vien apie Lietuvos rinką, bet ir apie eksportą. Eksportas, eksporto apimtys taip pat krenta, mūsų užsakovai Vakarų šalyse, netgi didžiojoje ekonomikoje Vokietijoje, taip pat taip pat turi problemų ir mažina užsakymus. Mano, kad tikrai pats blogiausias metas dabar būtų kelti minimalią algą ir juo labiau taip drastiškai. Ir Lietuvos bankas, ir profesinės sąjungos kalba apie formulę. Mes jau nebe pirmi metai kalbam, kad ta formulė iš esmės nėra teisinga ir ją reikia koreguoti. Pirmiausia ją reiktų susieti su darbo našumu. Darbo našumą įvertint yra labai paprasta, jeigu profsąjungos mano, kad yra kitaip, tai jos klysta, iš tikrųjų darbo našumo rodiklį galima į formulę įtraukti. Tikslas buvo depolitizuoti MMA kėlimą. Pamatėm, kad formulė yra ydinga ir neatitinka šių dienų realijų. Reiktų kalbėt ne vien apie MMA bet ir apie NPD, bet šis klausimas kažkodėl paliekamas ir nesvarstomas. Galbūt NPD dydį taip pat reiktų įtraukti į formulę. Matant, kokia situacija yra ekonomikoje, pasiūlė pagalvoti apie neapmokestinamo pajamų dydžio didinimą ar mažinimą. Dabar viskas siejama su VDU, neįvertinant regionų, kuriuose iš tikrųjų yra sudėtinga situacija ir kuriems iki to vidutinio atlyginimo yra labai toli. Siūlymas - vis tiktai peržiūrėti dar kartą ir ieškoti, kaip ir profsąjungos sako, kokio kompromiso, pažiūrėti į bendrą ekonominę situaciją. Turėsime dar blogesnį efektą padidinę, jeigu turėsime iš biudžeto mokėt pašalpas darbo neturintiems ar netekusiems darbuotojams. Praeito posėdžio metu Ekonomikos ministerijos buvo labai atsargus vertinimas ir siūlymas neperžengt 1000 eurų ribos.

Arvydas Dambrauskas pakomentavo, jog jau dveji metai kalba, kad prastos ekonomikos prognozės.

Kristina Krupavičienė priminė kad yra direktyva dėl minimalios mėnesinės algos. Ten irgi dėl formulės kalbama. Taip pat kalbama, kad turi būti 50 proc. VDU arba 60 proc. medianos. Tai yra tam tikros rekomendacijos, kurios iš Europos Sąjungos ateina, kur rekomenduojama, kaip skaičiuoti minimalų atlyginimą, koks jis turi būti. Mano, kad formulė, kuri yra, tikrai yra depolitizuota ir dėl jos sutarta. Jeigu norime į formulę įkelti darbo našumą, tai turime apie tai diskutuoti. Darbuotojas vienas negali padidinti darbo našumo, jeigu darbdavys neinvestuos į jo darbo vietą, į jo kvalifikaciją. Tai klausimas, kuriam galbūt turėtų būti paskirti atskirą posėdį, pakviesti ekspertus ir pasižiūrėti, kaip gi vis dėlto Lietuvoje didinti darbo našumą, o ne kaltinti darbuotojus, kad jie yra nenašūs. Antras klausimas. Kalbėjo, jog mato, kad yra tam tikros problemos maitinimo sektoriuje, nes padidėjo PVM, elektros kainos. Energetika, prieiga prie kapitalo – problemos, kurios reikalauja politinių sprendimų. Darbuotojų sąskaita norima pagerinti savo padėtį. Tai yra labai trumparegiška politika. Priminė, kad Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“ siūlė steigti Lietuvos banką. Vartojimas krenta. Apie 20 proc. darbuotojų Lietuvoje gauna MMA, o apie 10 proc. net MMA negauna. Pasiūlė darbdaviams ieškoti kartu sprendimo dėl prieigos prie kapitalo, dėl energetikos problemų sprendimo, dėl investicijų klausimo, dėl darbuotojų kvalifikacijos, darbo našumo kėlimo. Jeigu tie žmonės negaus pinigų, jie eis į Vyriausybę prašyti pašalpų. Šiandien mes turime daugybę žmonių regionuose, kurie vis dar stovi eilėje gauti kompensaciją už didelį šildymo kainų padidinimą. Mes užkrauname visą našta valstybės biudžetui, o valstybės biudžetas ir taip turi problemų. Trumparegiška verslui balansuoti MMA sąskaita.

Ričardas Garuolis kalbėjo, jog jį stebina kai kurių darbdavių pasisakymai, kadangi didėjant atlyginimams, auga vartojimas, turizmas. Nesutinka su teigimu, kas Lietuvoje labai didelė

minimali alga ir pateikė 2020-2022 m. Eurostato ir Lietuvos banko skaičiavimus, kad Lietuvos vidurkis 44-44,2 proc. nuo bruto (su mokesčiais) atlyginimo. Atlyginimai iš tikrųjų Lietuvoje kilo labai mažai per dvejus metus, lyginant su kaimyninėmis šalimis. Kalbėjo, kad keista Vyriausybės pozicija ir kad norėtų gauti paskaičiavimus, kodėl nuspręsta pakeisti formulę, nes tai neturėtų būt politizuota. Turi būti konkretūs, aiškūs skaičiavimai, dėl kurių nutarta Trišalėje taryboje jau prieš kelerius metus.

Arvydas Dambrauskas priminė, kad diskutuojantys nepamirštų, koku klausimu sušauktas posėdis, nes praktiškai grįžtama vėl prie minimalaus atlyginimo svarstymo, nors jau priimtas sprendimas.

Inga Ruginienė pritarė Arvydui Dambrauskui, kad šis posėdis buvo skirtas Vyriausybei, kad išgirstume, kodėl būtent taip yra paskaičiuotas MMA dydis. Kalbėjo, kad Lietuvos bankas jau viršija savo kompetencijos ribas, nes jis buvo pasitelktas skaičiuoti procentui, kurį mes turime skaičiuoti nuo VDU. Kuomet mes jau pasiekėme 50 proc., Lietuvos banko vaidmuo čia visiškai dabar nesuprantamas, nes jie dabar kaip ir tokią ekspertinę poziciją užėmė, dėl kurios mes nesitarėm. Jie dabar jau skaičiuoja, koks skaičius turėtų būti, nors taip neturėtų būti. Mes turime eiti link to, kad prieitume prie tam tikrų susitarimų. Profesinių sąjungų pusės viltis, kad pagaliau atsirastų šakiniai susitarimai tarp darbdavių ir darbuotojų, kuriuose galėtume ir diferencijuoti minimalų darbo užmokestį, ir galėtume įvertinti sektorių padėtį. Šiandien yra taip, kaip yra. Sprendimas yra priimtas. Tikisi, kad Vyriausybei teikiant savo rekomendaciją, prie jos bus pridėtas ir Trišalės tarybos posėdžio sprendimas su fiksuotomis skirtingomis nuomonėmis. Konstatavo, jog labai liūdna, kad eilinį kartą nukrypstama nuo formulės, eilinį kartą politizuojamas klausimas, o nepasitikima matematiniu sprendimu. Nesutinka dėl kėlimo dalinimo į du kartus. Priklauso 50 proc. nuo VDU. Tą rodo ekonomikos prognozės, taip ir turėtų būti. Tikisi, kad susitarimų laužymas ateityje neprisidarys daugiau bėdos einant prie aukštesnių susitarimų, kurių laukiama.

Andrius Romanovskis kalbėjo, kad iš dalies tikslas pasiektas, nes norėta išgirsti Vyriausybės argumentus. Kalbėjo, jog praeitą savaitę pasirodę skaičiai nustebino. Kalbėjo, kad Lietuvos banko pozicija neatitinka lūkesčių, bet Lietuvos bankas pasako savo nuomonę. Lietuvos banko nuomonė nėra privaloma, mes kiekvienas galim turėti savo poziciją. Informavo, kad posėdyje dalyvauja docentas Algirdas Bartkus ir kad būtų įdomu išgirsti ekspertinę nuomonę visiškai iš šalies. Kalbėjo, kad tai neturėtų būti vien tiksliai matematinis veiksmas, nes ekonomika yra sudėtingesnis dalykas negu paprastas kalkuliatorius. Ekonomiką įtakoja daugybė procesų. Priminė, kad ne vienus metus mes negyvenome pagal formulę. Sutarimas išėjo iš formulės ribų dėl susidarančių aplinkybių.

Algirdas Bartkus, Vilniaus universiteto Kiekybinių metodų ir modeliavimo katedros vedėjas, docentas, kalbėjo, jog atrodo, kad kartais nėra susitarimo apie kokį santykį kalbama, ar bruto, ar neto. Jeigu imamas neto, santykis jau dabar yra 53 proc. Susidaro įspūdis, kad ir Lietuvos bankas, ir kiti kalba ne apie neto, o apie bruto santykį, o tai yra maždaug 43 proc. Supranta ministerijos intencijas. Sakykime, buvo pakeistos darbo užmokesčio prognozės, nes tai, koks yra siūlomas minimalus darbo užmokestis sekantiems metams, priklauso nuo to, ką mes prognozuojame ateičiai. Jeigu ateičiai prognozuojama šiek tiek geresnė situacija, negu buvo metų pradžioje, tai natūralu, kad MMA norima siūlyti šiek tiek didesnę, o ne 1016 eurų, kaip anksčiau siūlė Lietuvos bankas. Pasiūlė pažiūrėti į faktus nešališkai. Jeigu paimtume šių metų pirmo ketvirčio bruto darbo užmokestį ir palygintume, kiek jis yra išaugęs su praėjusių metų bruto darbo užmokesčiu, jis išaugo maždaug 9,5 proc. ir tai yra mažiau, negu kad ankstesniais metais fiksuoti augimai, nes ankstesniais metais buvo 12,5 proc. Vadinasi, augimai buvo gerokai didesni ankstesniais metais. Tai reiškia, jog turime suprasti, kad nominalus darbo užmokestis ankstesniais metais labai stipriai augo dėl to, kad kainų lygis bendrai paėmus buvo augantis, nes visada augant kainoms, sparčiau auga ir nominalūs darbo užmokesčiai. Dabar turime infliacinį procesą stabilizavusį, nėra dabar tokio didelio kainų augimo ir nėra pagrindo įtarti, kad jis bus artimiausiu metu. Darbo užmokesčio augimas bus nuosaikesnis ateinan-

čiais metais. Dėl to iš tiesų reikėtų labai atsargiai vertinti galimybę sparčiau didinti tą MMA. Rekomenduotų visiems nepriimti kažkokių toli einančių įsipareigojimų, o palaukti, kol Statistikos departamentas paskelbs antrojo ketvirčio rezultatus ir pagal tuos antrojo ketvirčio rezultatus pasižiūrėti, kaip toliau einasi, ar tie augimo tempai stabilizuojasi ir mažėja darbo užmokestis, ar jie visgi ūgtelėja dėl kažkokių tai priežasčių. Jeigu matysime, kad jie ir toliau linkę mažėti, tai galbūt saugesnis variantas, kuris buvo anksčiau siūlytas - 1016 eurų, 1010 eurų. Galbūt jis bus tinkamesnis negu kad dabar pateiktas. Dėl verslo nuogaštavimo. Mano, kad kita pusė galbūt nelabai supranta, kodėl verslas labai nuogaštuoja. Taip yra todėl, kad minimalų darbo užmokestį moka darbo imlūs sektoriai ir darbo imlios šakos. Bus didinama paslaugų arba produkcijos kaina. Išaugus darbo kaštams, bus didinama kaina. Jeigu realios gyventojų ar klientų pajamos nedidės, smuks paklausa, bus mažiau įsigyjama prekių, reikės susitaikyti su tuo, kad bus mažiau parduodama. Jeigu realios pajamos nemažės, o augs, tai, nepaisant išaugusių kaštų ir to, kad kaina bus padidinta, paklausa nemažės. Dėl darbo našumo. Pasiūlė pasižiūrėti realų, o ne nominalų darbo našumą. Realus darbo našumas iki finansinės krizės Lietuvoje per metus augdavo maždaug apie 6 proc., o jeigu našumą skaičiuojame vienai dirbtai valandai – apie 7 proc. Minimalios algos galbūt sieti su našumu nereikėtų, nes darbui imliame sektoriuje našumas neauga, pvz. kambarinių darbo našumas priklauso nuo užimtų kambarių skaičiaus. Dar kartą paminėjo, kad reikėtų susitarti, ar kalbama apie bruto, ar apie neto.

Arvydas Dambrauskas kalbėjo, kad didinant minimalų atlyginimą, didinamas ir vartojimas, nes minimalus atlyginimas praktiškai visas nueina į vartojimą. Atkreipė dėmesį į tai, kad tai yra mažas dydis, kuris ekonomikoje mažai ką sprendžia. Kalbama apie Vyriausybės motyvus. Buvo darbdavių ir profesinių sąjungų pasiūlymai, tačiau nebuvo priimtas abiem šalims tinkamas sprendimas. Jeigu mes norime gelbėti ekonomiką, reiškia Trišalėje taryboje mes turime rast vieningus sprendimus.

Aurelija Maldutytė pakomentavo, kad smagu girdėti pamokymus verslui iš visų pusių, tačiau norėtų mažiau emocijų, o daugiau racionalumo. Formulė, dėl kurios susitarta 2017 m., yra istoriškai pasenusi, nes ekonomika eina į priekį, keičiasi verslo struktūros. Sukrėtimai, kurie buvo, išmokė mus dirbti kai kuriais atvejais efektyviau, o kai kuriais atvejais kažko atsisakyti. Formulė yra ydinga. Ar nereikėtų ateityje formulėje remtis į neto, kuris jau dabar yra 53 proc. Didėja NPD ir MMA atotrūkis. Turime peržiūrėti formulę. Priminė, kad praėjusį kartą Lietuvos bankas kalbėdamas apie vidurkį sakė, kad didinimas daugiau negu 10 proc. ekonomikai gali suteikti žalos. Kalbėjo, kad šitos diskusijos nieko nepakeis ir kad iš darbdavių pusės buvo neteisingas žingsnis pritarti siūlymui kelti 10 proc. Nepritarus galbūt MMA būtų didėjusi daug mažiau, nes viduriukas tarp 1070 eurų ir dabartinės MMA, kur mes sakome nekelti, kaip ir būtų turbūt tas pats 1016 eurų, o ne 1038eurai. Kalbėjo, kad galbūt yra per anksti birželio mėnesį derėtis dėl MMA, nes ministerija, o po to ir Vyriausybė žiūri į atnaujintas prognozes ir pagal tai keičia. Pakomentavo, kad, jeigu būtų pablogintos prognozės, abejoja, ar būtų siūloma didinti 8 proc. vietoj Lietuvos banko pasiūlytų 10 proc. Priminė apie prieš daugiau nei metus duotą pažadą susėsti ir rimtai kalbėti apie formulę. Galima išeiti yra kalbėti apie neto atlyginimą 50 proc., kas iš tikrųjų nebūtų nusižengimas ir Europos Sąjungos reglamentui.

Sigitas Gailiūnas Trišalės tarybos vardu pasveikino Vytautą Šilinską tapus ministru. Paklausė dėl NPD, nes buvo numatyta, kad jis palaipsniui kils. Paklausė, ar nevertėtų į MMA formulę įtraukti ir NPD.

Vytautas Šilinskas kalbėjo, jog jis asmeniškai mano, kad NPD reikia kelti, nes tai didina mažiausiai uždirbančiųjų pajamas, tačiau didelių lūkesčių neturi, kadangi mokesčių reforma neįvyko. Nemanoma, kad biudžete yra potencialo NPD didinimui. Kalbėjo, jog sutinka, kad formulę galima keisti, tačiau sprendimus, kaip ji turi būti keičiama, turėtų priimti darbuotojų ir darbdavių atstovai. Ne Vyriausybė turėtų spręsti, kokia ta formulė turėtų būti, ar bruto, ar neto, ar su produktyvumu, ar be produktyvumo.

Sigitas Galiūnas pakomentavo, kad dėl NPD turėtų spręsti Vyriausybė, o dėl kitų klausimų darbdaviai susitars su profesinėmis sąjungomis.

Ričardas Garuolis kalbėjo, kad kiekvienoje šalyje mokesčių sistema yra kitokia. Europos Komisija savo rekomendacijose sako, kad Lietuvoje ji yra per daug plokščia, ją reikia daryt progresyvesnę. Paminėjo, kad Lietuva pagal MMA ir VDU santykį yra 13-14 vietoje, lyginant su kitomis Europos Sąjungos šalimis. Kalbėjo, kad siūloma peržiūrėti formulę bloginimo pusėn. MMA tikslas – užtikrinti orias gyvenimo sąlygas, o Lietuvoje MMA šalia skurdo ribos.

Artūras Černiauskas kalbėjo, kad mes negalime pereiti prie neto, nes mes vėl pereisim prie politikos, o mes šito tikrai nenorime.

Arvydas Dambrauskas apibendrina diskusijas. Išklausti Vyriausybės argumentai, informacija. Šalys neturi vieningos nuomonės dėl Vyriausybės pristatymo. Sprendimo negali būti, nes šito susitikimo tikslas ir nebuvo formuoti sprendimą. Variantas – įvertinti, kaip šalys nesusitarė.

Sigitas Galiūnas pasiūlė dar kartą fiksuoti, kad verslas kategoriškai nesutinka MMA didinimui iki 1038 eurų.

Arvydas Dambrauskas pakomentavo, kad darbdaviai antrą kartą tą patį išsakė. Šio posėdžio metu buvo išklaustyta informacija.

Evalda Šiškauskienė kalbėjo, kad nepritaria Vyriausybės siūlymui, kadangi praėjusio posėdžio metu Vyriausybės sprendimo nebuvo. Verslas nepritaria. Verslo sprendimas - 10 proc. ir NPD. Pasiūlė organizuoti dar vieną posėdį.

Inga Ruginienė kalbėjo, kad šio posėdžio metu buvo ne svarstymas, o informacijos pateikimas. Nuomonės jau anksčiau išklaustos. Tas atspindėta mūsų pirminiame sprendime dėl MMA. Mes jau suformavome ir ten yra atspindėta, kad darbdaviai nepritaria. Protokole atsispindės ir šiandien išsakytos nuomonės.

Sigitas Galiūnas kalbėjo, kad šį kartą dar kartą galima įrašyti formuluotę, kad verslas kategoriškai nepritaria šitokiam drastiškam MMA kėlimui. Galima parašyti, kad išklaudyta informacija ir verslo pozicija yra būtent tokia.

Arvydas Dambrauskas priminė, kad svarstant MMA verslas siūlė viena, profesinės sąjungos – kita, o Vyriausybė priėmė sprendimą.

Kristina Krupavičienė kalbėjo, jog profesinės sąjungos pirmame posėdyje siūlė, kad MMA siektų 1070 eurų, darbdaviai – 1010-1016 eurų. Nuomonės buvo skirtingos. Dabar Vyriausybė siūlo, kad MMA siektų 1038 eurų. Visi lieka prie savo nuomonių: 1070 eurų – profesinių sąjungų siūlymas; 1016 eurų – darbdavių siūlymas; 1038 eurai – Vyriausybės siūlymas.

NUTARTA. Išklaudyta LR Vyriausybės atstovų informacija ir darbdavių ir profesinių atstovų nuomonės dėl Vyriausybės siūlomo 1038 eurų MMA dydžio 2025 metams.

Posėdžio pirmininkas

Arvydas Dambrauskas

Posėdžio sekretorė

Svetlana Kalinauskienė